

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-364

20.4.2021

Codan Forsikring

Bygning - innbo (kombinert)

Brann i fritidsbolig – påtent? – fal. §§ 4-9, 4-10 og 8-1 fjerde og femte ledd.

Sikredes hytte ble totalskadet i brann den 23.5.19. Sikrede gav noe ulike forklaringer om hvordan han forholdt seg da han oppdaget brannen. Ifølge utskrifter fra sikredes telefonoperatør hadde sikrede ringt nødetatene minst 17 minutter etter at et vitne hadde varslet brannvesenet. Sikrede forklarte blant annet at han ikke hadde fått varslet om brannen fordi han hadde besvimt. Det ble ved undersøkelser av branntomten oppdaget rester etter tennbare væsker i hytta. Selskapet var av den oppfatning av at sikrede selv hadde påtent brannen og avslo derfor erstatningskravet og sa opp forsikringsavtalen, jf. fal. § 4-9 første ledd og fal. § 8-1 fjerde og femte ledd. Subsidiært anførte selskapet at ansvaret uansett falt bort som følge av at sikrede hadde brutt redningsplikten i fal. § 4-10, blant annet ved å ikke tilkalle nødetatene umiddelbart etter at brannen ble oppdaget eller gjøre forsøk på å slukke den. Nemnda kom til at saken måtte avvises av bevismessige hensyn.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter brann i fritidsbolig, og spørsmålet om selskapet er

1. fri for ansvar og kan si opp forsikringsavtalen som følge av forsettlig fremkallelse av forsikringstilfellet, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 4-9,
2. fri for ansvar/kan si opp avtalen pga. uredelig brudd på opplysningsplikten ved skadeoppgjøret, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 8-1, fjerde og femte ledd,
3. evt. om selskapets ansvar kan settes ned eller falle bort som følge av brudd på redningsplikten, jf. fal. § 4-10.

Sikrede gikk i 2016 til anskaffelse av en fritidseiendom i A. På eiendommen stod det blant annet en eldre hytte. Denne ble totalskadet i brann den 23.5.19.

Sikrede søkte kommunen om å få rive denne hytta i november 2018. Av søknaden fremgår det at hytta ikke var beboelig på grunn av *"...muselort i tak og vegger, sopp og råte og forfall. Hytten ønskes gjort om til uthus/lager. Hytten må rives fordi den er ubeboelig. Har stått og forfalt i 15 år"*.

Sikrede sendte imidlertid et nytt brev til kommunen den 20.1.19 og oppgav at han ikke lenger ønsket å rive hytta, men at han i stedet ønsket å utbedre den. I klagen til Finansklagenemnda er det opplyst at sikrede utbedret hytta, og at han bodde i denne mens han oppførte en ny fritidsbolig på eiendommen. Etter oppføringen har sikrede hovedsakelig benyttet den eldre hytta som lager. Sikrede har opplyst til selskapets takstmann og utreder at hytta var i god stand før brannen.

Opplysninger fra sikredes telefonoperatør viser at sikrede kontaktet brannvesenet kl. 22.48 brannkvelden, og at samtalen varte i 1,34 minutter. Sikrede kontaktet sin sønn per telefon kl. 21.50, og denne samtalen varte i 5,51 minutter.

Politiet fikk melding om brannen ca. kl. 22.31. Politiet besluttet å stille sikrede noen enkle spørsmål da det ankom stedet:

Siktete ble spurt om hva som hadde skjedd noe han sa han ikke visste. Siktete sa han ikke forsto hvorfor det hadde begynt å brenne. Han hadde befunnet seg på baksiden av hytten og sett at det kom røyk fra hytta. Han gikk derfor inn i hytta og så da mye røyk og noen flammer. Siktete greide ikke svare på hvor i hytta disse flammene kom fra. Siktete visste ikke om han hadde forsikring og forklarte at det befant seg en gassflaske på baksiden av hytta. ...

Blodprøver tatt brannnatten viste at sikrede hadde en promille på 1.68.

I politiavhør 4.6.19 har sikrede blant annet forklart følgende:

Siktete forklarer at han var i hytten sin (den på 29 m2, LDI) og lagde middag. Etter middagen sovnet han foran TVen, og våknet rundt kl. 2200. Han snakket da med en kamerat på telefonen. Mens han pratet med kameraten hørte han noen dumpe lyder fra utsiden. Han gikk da ut, og så at det brant i den andre hytta. Siktete ringte politiet og brannvesenet. Etter det tok han med seg kaffe og vodka som han drakk. Etter hvert ble han fullere og fullere.

...

Siktete ble bedt om å forklare hvor på hytta han så flammer. Han svarer at det var flammer midt på taket som sto høyt opp. Han vet ikke hvor det brant. Det var røyk og flammer, og det smalt. Siktete forsøkte ikke å gå inn i hytta da det brant altfor mye for å kunne gå inn.

...

Siktete ble spurt om han forsøkte å slukke brannen da han oppdaget brannen. Siktete sier at alt han hadde tilgjengelig var et brannslukningsapparat, og at dette var uhensiktsmessig å bruke, da brannen hadde tiltatt for mye.

Siktete ble informert om hendelsen hvor et vitne beskriver at siktete kom mot han med knyttet neve. Siktete kjenner seg ikke igjen i dette. Han kan ikke huske at det kom andre mennesker enn brannvesen og politi. Siktete gikk for å åpne porten for brannvesenet, men an ikke huske at det var noen mennesker der da. Siktete har aldri knyttet neve mot noen før, og synes det virker merkelig.

Siktete ble spurt om hvor mye alkohol han hadde drukket og drakk den aktuelle dagen. Siktete sier at før brannen var han helt edru og nykter. Da han oppdaget brannen drakk han til sammen ca. 6 dl vodka, sammen med kaffe. ...

Selskapets utreder var den 13.6.19 blant annet i kontakt med et vitne som tilfeldigvis kjørte forbi og oppdaget brannen. Det følger av samtalereferatet at han blant annet har forklart følgende:

Da han kom til eiendommen som brant var det cirka 30-40 meter fra der han stod og opp til brannen. Der og da forstod han ikke om det var et bål eller hva som brant. Han kunne se en mann stå på verandaen på en hytte som ikke brant rett ved siden av. Mannen stod kun i underbukse og hvilte albue på rekkverket. Mannen gjorde ingen innsats for å slukke brannen.

(S) ropte til mannen om det var hytta som brant eller om det var et bål. Mannen sa bare at han hadde ringt brannvesenet og at alt var under kontroll. Mannen spurte hva (S) het hvorpå (S) svarte (R). Deretter sa (S) at mannen måtte komme å låse opp bommen for brannvesenet.

Samtidig kom kona til (S) som hadde brannvesenet på telefonen. Brannvesenet sa ingen hadde ringt dem tidligere. Mannen gikk inn i hytta han stod på verandaen til, mens (S) og kona gikk tilbake til bommen for å møte brannvesenet.

Borte ved bommen møtte de (T) som var nabo, og som hadde låst opp bommen. Rett etter (cirka tre-fire minutter etter at de så han gå inn i hytta) kom mannen løpende fra hytta, han hadde fått på seg en t-skjorte og sko. Mannen ropte på nytt til (S) og spurt hva han het samtidig som han kom mot (S) og skulle slå han. (S) dyttet mannen unna og sa de var der for å hjelpe han. Det luktet sterkt alkohol av mannen og (S) oppfattet han som ustabil.

Mannen sa ikke noe mer og løp så tilbake til hytta mens (S) ble stående ved bommen sammen med (T) og deres respektive koner til brannvesenet kom.

Når det gjelder brannutvikling sa (S) at det først var en brann som et bål og han kunne ikke se hvor det brant eller ikke brant i hytta fordi han ikke oppfattet at det var noen hytte da. Han tenkte på hvorfor mannen ikke gjorde noe i et forsøk på å slukke brannen, men vet ikke hva han eventuelt hadde av brannslukkingsutstyr. (S) vet heller ikke om det brant inne eller ute.

...

Sikrede har gitt noe ulike forklaringer om omstendighetene rundt brannen i samtaler med selskapet. I samtale med selskapets utreder 7.6.19 har sikrede forklart blant annet følgende:

...

Mens han satt i senga og så på tv sovnet han. Han våknet senere på kvelden og ringte da sin kompis (K). (K) sov da forsikringstaker ringte og de snakket om løst og fast. TVen stod på da de snakket sammen slik at det fortsatt var strøm i hytta. Plutselig hørte forsikringstaker et smell utenfor. Først tenkte han at det var folk utenfor, noe han også sa til (K). Forsikringstaker gikk ut og så umiddelbart at det brant i den gamle hytta.

Han så at det var flammer som stod over taket cirka midt i hytta. Fra der han stod kunne han ikke se at det var flammer på noen av ytterveggene, men det var flammer inne i hytta som gikk gjennom taket cirka midt i hytta. Han la på med (K) og ringte umiddelbart både brannvesen og politi. Han var i sjokk og måtte prøve flere ganger før han klarte å slå riktig telefonnummer. Ut fra loggen på telefonen ringte han nødetatene klokken 2230.

Akkurat hva som skjedde i hvilken rekkefølge etter at han ringte nødetatene er han usikker på. Ut fra hvor kraftig brannen var forstod han at det ikke nyttet å gjøre forsøk på å slukke den selv. Han gikk på et tidspunkt inn på hytta og drakk kaffe og vodka. Han har ingen forklaring på hvorfor han gjorde dette. Han har ingen problemer med alkohol, men han ble så sjokkert at han drakk. Muligens gjorde han forsøk på å varme kaffen i mikrobølgeovnen, men det kunne han ikke huske sikkert.

Han var på et tidspunkt også nede ved porten inn til eiendommen for å åpne denne. Da hadde en hyttenabo som bor tre-fire hytter lenger nord, (T), allerede vært der og åpnet porten. Forsikringstaker kan ikke huske hvilken kontakt han hadde med (T) den kvelden, og han kan heller ikke huske andre vitner som var tilstede.

Mens han ventet på brannvesen og politi drakk forsikringstaker vodka som han hadde helt over i en tom juiceflaske. Han tror det gikk ganske kort tid til brannvesenet kom, men har ingen tidsperspektiv. Da politiet kom ble han stående sammen med en politimann hele tiden. Mens han snakket med politiet drakk han også vodka. Politiet visste ikke at det var vodka han drakk. Mens de stod der ble forsikringstaker fullere og fullere. Det endte med at politiet tok han med for å ta blodprøver og satte han i drukkenskapsarrest i H. Dagen etter ble han hentet av nevnte (K).

Forsikringstaker sa han nesten drakk en helflaske vodka på de timene det gikk fra han oppdaget brannen til han ble tatt med av politiet. Da han kom tilbake til hytta dagen etter så han at det var kun en fingerbredde vodka igjen i bunnen av flasken han hadde drukket av.

På spørsmål om forsikringstaker hadde drukket alkohol før han oppdaget brannen sa han "nei". Videre fortalte han at han har "drikkedag" på fredager, da hender det han drikker litt øl eller vin eller annet, men ikke på den måten han drakk den kvelden det brant.

...

Av samtalereferat fra samtale 7.11.19 fremgår det at sikrede har forklart blant annet følgende:

Forsikringstaker våknet så av noe som han oppfattet som et dumt smell. Kort tid etter kom det flere lignende smell. Forsikringstaker ble engstelig. Han sto ikke opp av sengen og undersøkte ikke hvor lyden kom fra. I stedet tok han opp mobiltelefonen og ringte til en av sine beste kamerater (K). Forsikringstaker antok at klokka nå var rundt 2200. Mens han lå i sengen fortalte han (K) om at han hørte lyder utenfor og var redd det var uvedkommende som var inne ved hytta hans. I annekset er det felles stue og kjøkken. Han sto ganske raskt opp mens han hadde kontakt med (K) på telefon. Han gikk ut ved kjøkken-delen. Der har han fritt utsyn mot hytta. Forsikringstaker skvatt så jævlig at han falt bakover og ble liggende på ryggen på gulvet. Utenfor så han kjempestore flammer som sto opp fra midt på taket på hytta. Forsikringstaker tror bare han brøt kontakten med (K). Deretter tok han et foto av brannen med mobiltelefonen sin. Han har siden lett etter fotoet, men har ikke funnet det igjen. Forsikringstaker tror kanskje han ikke klarte å trykke ordentlig på utløseren.

Forsikringstaker antok at det tok 3-4 minutter fra han våknet av lydene til han første gangen ringte et nødnummer fra egen mobiltelefon. Han erindrer ikke nå hvor han ringte først. Han mener han i stresset ringte til helse først, før han la på og ringte opp igjen. Dette er han noe usikker på. Alt var kaotisk for ham.

Forsikringstaker løp så ned til bommen for å åpne denne til brannvesenet kom. Da han nærmet seg bommen så han at den allerede var åpnet og at det sto personer der. Han husker nå ikke hvem som sto der. Forsikringstaker snudde bare og løp ned til hytta igjen. Tanken hans var å avklare om katten G. kunne være inne i hytta. Det hendte den gikk og la seg mellom pappeskene som sto lagret der. Ut fra at dørene inn til hytta var lukket, antok han derfor at katten ikke var inne.

Forsikringstaker hadde nesten ikke klær på seg. Han stilte seg opp utenfor annekset for å vente på brannmannskapene. Forsikringstaker har "alltid" en plast-flaske stående rundt omkring der han er. Under samtalen nå gikk han og hentet flaske han hadde hatt i annekset denne kvelden. Flaska var da fylt med vodka. I dag er det Jägermeister på den. Forsikringstaker husket at han grep tak i flaska og tok seg en klunk før han løp opp til bommen. Han kan reagere med å drikke alkohol når han blir stresset. I samtalen kom det frem at han ofte drakk på dagtid på ukedager, men sjeldent i helgene. Allikevel fastholdt han at han ikke hadde drukket særlig med alkohol før etter brannen denne kvelden. Forsikringstaker fortsatte å drikke fra flaska mens han ventet på brannvesenet. Han drakk videre også i timene som gikk etter at også politiet kom til stedet. Brannvesenet kom før politiet. Forsikringstaker ble etter hvert så beruset at han ble tatt med til arresten. Forsikringstaker husker lite av hva som skjedde etter brannen. Formentlig ble han forbannet på politiet for at de ikke trodde han eide annekset han faktisk bodde i.

Forsikringstaker vet ikke om han noen gang rakk å formidle til (K) at det brant. Anslagsvis tok det rundt 10 minutter fra han ringte til brannvesenet dukket opp.

Selskapet gjennomførte tekniske undersøkelser på branntomten 19.6.19, og det ble søkt med brannhund på tomten den 11.9.19. Selskapet mottok disse rapportene den 12.9.19 og 17.9.19. Disse rapportene er ikke fremlagt for Finansklagenemnda. Brannhunden har etter det opplyste markert for funn av tennbare væsker i hytta.

Selskapet besluttet den 12.12.19 å avslå erstatning og si opp forsikringsavtalen under henvisning til at forsikringstilfellet var forsettlig fremkalt, jf. fal. § 4-9, og at det var gitt uriktige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1, fjerde og femte ledd. Selskapet viste blant annet til at sikrede hadde gitt ulike forklaringer om omstendighetene rundt brannen, samt at det var avvik mellom sikredes forklaringer og vitners forklaringer. Subsidiært anførte selskapet at sikrede ikke hadde forsøkt å avverge og begrense skaden, slik at erstatningen uansett falt bort etter fal. § 4-10.

Sikrede krever dekning for tap som følge av brann og anfører at selskapet ikke har sannsynliggjort at brannen ble påsatt av sikrede.

Sikrede har forklart seg etter beste evne, og dersom han ikke husket hvor i hytta det var brennbar væske kan ikke det automatisk tilsi at sikrede har tent på hytta. Hytta ble delvis brukt som lager, og det er derfor ikke unaturlig at man ikke husker hvor alt i hytta har stått. Det har formodningen mot seg at det på det stedet selskapet hevder at brannen har startet, er det stedet som stod igjen etter brannen. Videre har det formodningen mot seg at det er den hytta som har lavest verdi som skulle være påtent.

At ingen andre har motiv til å starte brannen medfører ikke at den strenge bevisbyrden er oppfylt.

En avkortning på 100 % er uansett for streng. Dette har store konsekvenser for sikrede og hans familie, noe som i alle tilfeller bør tilsi et delvis ansvar for selskapet.

Sikrede har ikke brutt redningsplikten. Det er ikke årsakssammenheng mellom sikredes handlinger og skadenes omfang.

Brannen var så stor da sikrede oppdaget den, at det ikke var mulig å slukke den med brannslukningsapparat. Dette underbygges av forklaringen til nabo (T) om at grunneieren ringte ham og fortalte at det brant, og at brannen stod over tretoppene.

Sikredes telefon var utladet, og han fikk derfor ikke ringt nødetatene med en gang. Videre stanget sikrede hodet i en bjelke og svimte av. Som følge av dette ringte sikrede nødetatene etter at vitne (S) hadde ringt. Det medfører ikke at utfallet av brannen ville blitt annerledes. Selv om vitne (S) følte seg uvelkommen og truet av sikrede, hadde det heller ingen innvirkning på utfallet, da nødetatene allerede var tilkalt og bommen var åpnet.

Vitnenes forklaring står imidlertid i motstrid med hverandre. Nabo (T) forklarte at han ble varslet fordi det stod brann over tretoppene, og når de stod ved bommen og ventet på utrykningskjøretøyene, hørte de høye smell fra brannen. Dersom brannen var av en slik karakter som vitne (S) utrykte, ville det vært naturlig at alle vitnene ville forsøkt å bistått sikrede i å begrense flammene. I stedet stod de nede ved bommen og ventet på hjelp. Brannens art og omfang tilsier at det ikke var noe sikrede kunne gjort for å avverge eller begrense tapet.

Videre fremgår det at vitne (S) har uttalt at han følte seg truet av sikrede. Dette står også i motstrid til nabo (T)s forklaring om sikredes sinnsstemningen. Nabo (T) beskrev i sin vitneforklaring at sikrede virket sjokkert og løp tilbake til hytta da han fikk beskjed om at bommen var åpnet.

Når hjelpen var ankommet begynte sikrede å drikke, denne reaksjon medførte heller ikke at skadeomfanget ble større.

Selskapet har i det vesentlige anført at det er uten ansvar som følge av at forsikringstilfellet er forsettlig fremkalt, jf. fal. § 4-9, og ved at det er gitt uriktige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1, fjerde ledd. Selskapet kan derfor si opp forsikringsavtalen, jf. fal. § 8-1, femte ledd.

Det er funnet det som formentlig er tennvæske på steder i hytta hvor det ikke skulle vært slikt. Selskapet mener derfor at hytta er påtent med hjelp av dette. Sikrede hadde etter selskapets mening et sterkt motiv for at hytta skulle brenne. Sikredes avvikende forklaringer om oppdagelsen av brannen og forholdene for øvrig gjør at selskapet mener det er grunnlag for å hevde at sikrede har anlagt brannen.

Sikrede har bevisst gitt uriktige opplysninger om hyttas tilstand før brannen. Sikrede har beskrevet den som i "god stand", mens den i realiteten formentlig var rivningsklar.

Sikrede har objektivt sett gitt uriktige opplysninger om både hendelsesforløpet og egne handlinger knyttet til tapsbegrensningsplikten. Ved å skjule egne unnlater og endre forklaringer, har han forsøkt å tilegne seg en erstatning han ellers ikke ville hatt krav på. Skyldkravet er klart tilfredsstilt, og det foreligger ingen særlige grunner til at selskapet skal betale en delvis erstatning.

Subsidiært anfører selskapet at sikrede bevisst unnlot å gjøre tiltak for å begrense brannen. Sikrede arbeidet aktivt for at ingen skulle få begrense skadene. Selskapet er derfor uten ansvar, jf. fal. § 4-10.

Det meste av innboet og løsøret i hytta ved lagret midlertid utenfor hjemmet, i påvente av en ny leilighet. Dette er derfor ikke dekket av fritidsboligforsikringen. Dette må i så fall dekkes av sikredes innboforsikring for hans hjem.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Saken reiser spørsmål om selskapet

1. er fri for ansvar fordi de sikrede forsettlig har fremkalt forsikringstilfellet, jf. fal. § 4-9, og/eller
2. er fri for ansvar fordi de sikrede uredelig har brutt opplysningsplikten under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd, evt.

3. kan avkorte i erstatningen for brudd på fal. § 4-10.

Nemnda mener denne saken reiser bevismessige spørsmål som ikke egner seg for skriftlig saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4.1 bokstav d) hvorefter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom "saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går utover klageorganets effektivitet" og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det følger av Prop. 32 L (2015-2016) under pkt. 10.6.1.3 at avvisningsregelen kan benyttes "der klageorganet ikke anser tvisten å være egnet for deres behandling, for eksempel på grunn av bevisspørsmål", jf. også FinKN 2017-408 og 2018-077.

Sikrede har gitt flere ulike forklaringer om omstendighetene rundt brannen, både om hvordan han oppdaget brannen og hvordan han forholdt seg etter at han ble klar over brannen. Nemnda har ikke grunnlag for å ta stilling til hva som er korrekte faktum i saken. Det er også uklart for nemnda hvilken stand hytta var i før den brant. Disse spørsmålene bør avklares ved muntlige forklaringer i en hovedforhandling.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Saken avvises.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).